

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clara Et Praeclara Methodus Parandæ Eloquentiæ,
Secundùm Doctrinam & Præcepta Cypriani Soarii è
Societate Jesu, Ad Captum Et Praxim Faciliorem
Accommodata**

Worpitz, Georg

Coloniæ Agrippinæ, 1700

§. 6. Ordinaria imperitorum objectio diluitur & praxis declaratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68908)

§. initio autem, ff. eod. poma dextrâ ferat,
in capite vitem in qua avis sinistra cotem
pro eodem.

§. VI. Ordinaria imperitorum objectio
diluitur & praxis declaratur.

Detrectant, atque etiam despiciunt hanc
memorandi artem quidam, quod difficulta-
tem esse existiment in memorandis locis &
imaginibus retinendis: ut ut enim facilis sit
quâpiam in imaginibus concipiendis, labo-
rem non effugit in annotando, quid cuique
loco, qualem imaginem affinixerit, aut af-
fixerit. Eodem enim aut forsitan minori,
inquiunt illi, rem ipsam sine idolis memo-
ria commendavero, quem in imaginibus
exprimendis & conservandis cum suo unam-
quamque discrimine impendere est necesse.
Verùm falluntur hi idque ex eo, quod ex-
peteri non sint, quàm facile quâlibet imago
sponte sua se offerat, in loco in quo reposita
est, si nimirum loci bene distributi sint, &
meditati. Quemadmodum enim si domi se-
dens perlustrem mente urbis officinas mihi
prius perspectas, facile se mihi oggeret, quid
mercium, artificum, instrumentorum &c. in
iis viderim: quod idem evenit, dum domos
mente percurro, facile enim occurrit, quis
quamlibet incolat, cuius ætatis, sexûs, digni-
tatis, vultûs &c. si bonam illorum notitiam
prius habuero. Ità prorsus contingit in iis,
quæ per electiorum mētis in locis velut suis

in se-

in sedibus collocavimus, simulachris; Et vero si farraginem rerum v. g. librorum, chartarum actionum dispertientur sua in loculamenta & repositoria, ut vocant, satis exactè meminimus, post primam digestionem, si locorum & titulorum cognitionem combibimus: eccur earum, quas reponimus imaginum non reminisceremur? si harum simul! & locorum præcesserit cognitio. Facit igitur 1. ad vividam specierum excitationem præhabita loci notitia, unde ante omnia locos oportet esse bene meditados (quod frequenti fit repetitione, eaq; rectâ, retrogradâ & intercalari) ut iis facile occurrentibus, simul id se offerat, quod in loco est collocatum. 2. juvat ordo locorum, & imaginum, sive is naturalis sit, quem res se habent, sive artificialis, quem nos illis tribuimus, illo enim ab uno ducimur in cognitionem alterius, trahitque res una alteram, velut ansa ansam in ferrea catena. Talis catenula memoriæ est in illo: Mus non credit, quo facilius sanè, quàm aliàs sacerdotes meminerunt in Missa de lege ordinaria non dicendum Credo, quando sanctus vel sancta, est Martyr, aut Virgo, aut Confessor. Talis item est in gratiarum actione Ecclesiastica post mensam, quâ initium notatur versuum D. (quasi Dominus vel Doctor) Brins. Hæc catenula verborum est: rerum & actionum require supra. 3. plurimum momenti confert addita imaginibus actio lepida, jucunda, admirabilis &c. de qua supra cum de conditione imaginum diceretur, actum est: ut si carpere designem per eum qui

carpit rofas, quæ cum sine aculeo non sint, se
facile pungit. Si phantasticum exhibeam; cu-
jus caput muscæ circumvolent, quas farcimi-
ne depellere nitatur &c. hæc enim valde
memoriam excitant. 4. Servit exercitatio, &
reperitio, memoria enim, Tullio teste, exco-
lendo, sicut alia omnia, augetur. Proinde, quæ
admodum primùm quidem difficiles, ac
tardi sumus in fidibus canendo, organum
pulsando, literas legendo, formando, lingu-
am latinam addiscendo; at usu tam faciles
evadimus, ut quanquam mentem singulari-
ter non applicemus sine reflexione, & hæsi-
tatione promptè atque expeditè legamus,
scribamus, latinè loquamur, &c. Ita princi-
pio difficultas est aliqua; at constanti indu-
stria superata miram confert facultatem &
facilitatem, ut non secus atq; à libro ante o-
culos posito edicere valeam⁹, qui olim in syl-
labis ac literis singulis hæsitavimus. Experi-
mur quã fixæ menti impressa hæreant, quæ
sæpius audimus, legimus, oramus, esto nõ e-
discamus; neq; tamẽ advertimus id non aliũ-
de proficisci, quã à frequẽti repetitione. Hæc
igitur si comendatam sibi habuerit artis huj⁹
affectator, advertet, post 6 mensium spatium
(quod ad artis totius asssecutionem perfectã
requirunt periti) quantum futuros in annos
subsidiũ sibi comparaverit. Ne verò initio
mentem obruat, aut confundat multitudine,
post delibatam de locis & imaginibus doctri-
nã (quod duodecim aut quatuordecim die-
rum intervallo commodè fieri potest) vel u-
nam solũm quotidie horam insumendo (pau-
ca sibi primùm loca & imagines præfigat, &
ali-

aliquoties revolvat animo per semi horam, vel horulam, ordine recto, retrogrado, intercallari. Tum interpolito per horas aliquot alio negotio, aut mentis vacatione, studium hoc intermittat. Demum resumpto animo recolat præterita modo jam dicto, novisque additis pluribus, aut paucoribus, mentem similiter exerceat, & ubi eam falli animadverterit, firmitus imprimat leviter hærentia. Dum autem novis occupatur, de prioribus non sit sollicitus; metus enim ille distrahit, & perturbat. At neque sic repetitionem instituat, quasi ex mente sua educeret, quæ recolat, sed ita quasi in loco existentia intueretur: unde etiam imagines cum actionibus sic in locis concipiendæ sunt ad vivum, quasi revera inibi essent; atque etiam eo ordine, quo per res, aut voces postea sunt memorandæ: ut deinde, cum usus tulerit aliquid depromendi in congressu, concione, &c. mente in illam domum, cubiculum, parietem, in quem reposuimus, directa, illud resumamus velut depositum repetituri. Ut verò exercitatio cum utilitate sit conjuncta, priusquam principium illius post bene impressos locos sumamus. 1. Deligenda materia in qua profectum capere intendimus v.g. Historica, moralis, sacra, profana, Juridica, Philosphica &c. Rhetor ipsius rhetoricæ præcepta sibi sumere potest, & convenientem ei domum assignare, v.g. palatium, ante cujus limen excubitores quærentes, quis veniat, qua in causa &c. & his

personis attribui possunt, quæ habentur in
 præliminaribus Rhetoricæ, quid Rhetorica?
 quaestio &c. In ratio extrinseco in variis se-
 dibus sedeant personati loci extrinseci, in in-
 teriori conclavi loci intrinseci, qui etiam per
 varias imagines representari poterunt, v. g.
 in primo loco, primi parietis, Pallas circino
 figuram describat, in qua, peripheria diffe-
 rentiam, centrum seu punctum in medio,
 genus indicabit. In secundo loco v. g. Za-
 charias in tabella scribat: Joannes est no-
 men ejus, & ethymologiam referet. Con-
 jugata verò, si ei addam conjugem Eliza-
 beth, & cognatos cum inscriptione: quis
 putas puer iste erit? vel scaturiginem cum
 aliquot rivulis, in quibus voces ab una de-
 rivata in tabellis natent. Genus in alio
 representare potest figulus, limum in rota
 versans sine ulla tamen adhuc forma: spe-
 ciem autem varia vasa jam formata. Si-
 mile duo ova, Castor & Pollux: Dissimile
 ovum & lapis quadratus, Esau & Ja-
 cob. Contraria Æthiops, & Europæus. Pri-
 vantia, puer baculo cæcum ducens. Relata
 Dominus & servus. Negantia duæ mulie-
 res in judicio Salomonis litigantes unius o-
 ti adscribatur *est alterius, non est*. Adjuncta
 regulis cum comitatu personarum, quæ suâ
 imagine tempus, locum, aliasque circum-
 stantias representent. Antecedens & con-
 sequens, anguis caput cauda necessario se-
 quitur, vel trabs bigæ catenis adstricta.
 Comparationem majorum, minorum, & pa-
 rium

rium dabit bilanx diversimodè posita &c. 2. Præfigendum certum tempus, quod inviolabiliter exercitationi impendi possit, alioqui sæpius intermissionem fieri continget. Est autem matutinum aptissimum, quia mens, post quietem vegetior, & validior ad recipiendas & retinendas ideas, utpote nondū aliis præoccupata, & distracta. Quòd si cui, alteram post meridiem horam exercitationi dare libuerit, vacationem mentis ante illam instituat prius, deambulatione, lusu facili, & jucundo; tum, ut præhabitas excutiat animi occupationes, ne postmodum interturbent; tum ut acrior sit mentis acies, veluti cultri post justam acuitionem. Quà occasione etiam notandum, eos, qui se huic exercitio dedunt, sobrietati addictos esse oportere, neq; perturbationibus iræ &c. laborare; hæ enim animum minùs habilem faciunt ad imagines imprimendas, & conservandas. 3. ipsum tempus utilissimum est dividere v.g. horam in quadrantes quatuor (& ita quidem, ut intervallum duarum vel trium horarum inter primum & secundum, similiter inter tertium & quartum interponatur ad quietem) vel duas horas inter quatuor semihoras, & cuiq; distinctam materiam attribuere v.g. 1. matut. quinque memorabilia exempla. 2. matut. quinq; sententias. 1. pomerid. decem vocabula, quarum aliqua sint non intellecta, 2. Pomeridian. cubiculorum trium vel quatuor constructionem, & meditationem: ita enim interpolatio, & varietas radi-

um

um subleuat neque continuatio intensa vires enervat. Pridiana verò cubiculorum meditatio ad hoc deservit, ut proximâ exercitatione parata illa sint ad novas imagines reponendas. Verùm, tum quoque observandum, ut cuique quadranti, & semi-horâ, horologii pulsus assignetur, quo audito, aliis continuò relictis, id quod tum agendum est, arripiatur, alioqui perturbationem sequi erit necesse.

4. Neque hoc prætereundum, quòd exempla, sive res, sententiæ, & vocabula successivis horis illis intermediis colligenda sint, & annotandas; si enim tum quærere primò velimus; & seligere, tempus exercitationi deputatum imminuetur, aut vacuum elaboretur. Tempore verò exercitii mens non affigenda ad librum, vel chartam, unde materia sumitur; sed ad locum vel parietem, in quem reponitur vel reposita est. Neq; patet sibi singula verba in sententia vel exemplo, imaginibus exprimenda: sed rem bene intellectam in compendium redigat, & præcipuâ efformet, reliqua enim, ferme conjuncta, sequuntur principale.

5. Similiter non negligendum, quòd supra monui, unicuique materiæ suam domum esse accommodandâ, suâ vocabulis, suam sententiis, suam exemplis. Deniq; locorû suis cû differentiis efformatio (sive illi reales sint, sive imaginarii) meditatione quotidianâ, aut quoties per otium licuerit frequetetur; plurimû enim in hoc velut in fundamento

fitum est ; sicut & in imaginum affixione cum actione congrua & concatenato ordine. Repetitio verò fiat ordine recto, retrogrado, & intercalari, prout jam suprà dictum est, ut promptitudo compareretur. Postquam verò res jam multas, libros, & materias integras complexi sumus hâc arte, repetitio per dies aliquot instituenda est rei universæ. Faciamus igitur aliquem edidicisse hujus artis auxilio tota Biblia, horam diei dominicæ impendat repetitioni Geneseos, non ex libro, sed ex locis meditati obiter percurrens, an omnia debito modo se habeant? an nihil exciderit eorum, quæ ad artem, quâ usus est, spectent? si defectus occurrat, emendandus est, nè proximâ repetitione in eundem relabamur. Feria secunda liber Exodi. Tertia Levitici. 4. Numerorum. 5. Deuteronomii 6. Josue, Judicum, Ruth, Sabbatho quatuor libri Regum. Alterâ Dominicâ Paralipomenon, Esdræ, Tobia, Judith, Esther, Feriâ 2. Psalmi &c. Et ita 14. aut viginti diebus tota fuerint Biblia repetita. Post menses tres, quatuor, aut sex, ab initio iteranda est ordine quodam, à principio ad finem redeundo. Quod ubi bis, terve factum fuerit, forsan non opus erit continuare diutiùs, vel saltem secundo, tertio, aut quarto anno, præsertim cum quædam suâ natura talia sint, ut non facile excidant. v.g. historia Danielis, Judith, Jonæ. Neque mirum cuiquam videatur tam magnæ partis, tam brevi tempore fieri posse repetitionem : nam si oculis corporeis

per-

pervolvere, & percurrere possumus tota Biblia imaginibus materialibus expressa; tam cito enim, atque folia vertimus, uno intuitu videmus, quid in iis agatur, si videlicet omnia prius nobis sint cognita, ut debent, quæ per artem locis affiximus: quanto magis mentis oculis, qui agilitate præcellunt corporeos. Quod autem dictum est de Bibliis, idem servare potest in doctoribus sacris, & profanis; in Theologia, Jurisprudencia, Medicina &c. quas in domibus separatis, unam quamque dispositas præsuppono, & in compendium redactas, ita ut præcipua & magis necessaria arti solum sint accommodata.

§. VII. *Declaratur praxis quoad sententias, leges, orationem, concionem, dictationem simultaneam epistolarum, Philoſophia, Juris &c. studium, ac eandem quoad linguas novas addiscendas.*

Praxis vocum, & rerum seorsim acceptatum satis patet ex dictis; sed & in una sententia seu constructione junctarum ibidem exempla data: nihilominus facilitatis gratia observationes circa integram sententiam adjiciam. Et primò quidem non est opus omnia totius sententiæ verba figuris exprimeret; sed præcipua in quibus vis sensus consistit, sive nomen sit, sive adverbium, sive adjectivum, sive substantivum: reliquorum enim accidentium & adjunctorum

Ratio eas primendi sententias,